

Orientation to Ontario

ጸረ-ዓሌትነት

ካናዳ፡ ምስ ምምጻእ መግእዛእቲን ስደትን ዝተመሰረተት ሃገር እያ። ኣብ ዓለም ድማ ሓንቲ ካብተን ቀዳሞት ብዙሕነት ናይ ህዝቢ ዘለወን ሃገራት ምዃና ዝተፈልጠት እያ። እዚ ሕውስዋስ ወይ ሞዛይክ ናይ ወልቀ-ሰባትን ባህሊታትን ከእ፡ ንዝምድናታት ደቂ-ሰብ ፍሉይን ስሩዕን (evolving) ዝኹን ብድሆታት እዩ ዘምጽአሎም።

ዓሌታዊ ኣድልዎን ዓሌትነትን ኣብ ኣንታርያን ካናዳን ጸኒሑ እዩ ገና ድማ ይቐጽል ኣሎ። ንዓሌትነትን ዓሌታዊ ኣድልዎን ብብቐዓት ክንገጥም ወይ ክንፈትሖ እንተኹይና ከእ፡ ነዚ ሓቂ ዚ ተቐቢልና ከም መበገሲ ነጥቢ ክንጥቀመሉ ኣለና።

ዓሌትነት

ዓሌትነት/ዘርአዊነት ስነ-ሓሳብ ወይ ኣይድዮሎጂ ኩይኑ፡ ሓዲ ጉጅለ ብኣፈጣጥራኡ ወይ ብባህሪኡ ካብቶም ካልእት ጉጅለታት ከምዘበልጽ ብቐጥታ ወይ ብተዘዋወሪ መገዲ ከረጋግጽ/ከፍልጥ እንከሎ እዩ። ዝበዝሕ ግዜ ድማ ኣብ ኣሉታዊ እምነቶታት፡ ግምታትን ተግባራትን ይንጸባረቑ ወይ ይርከቡ። ብምክንያት እቲ ዓሌታዊነት ዝመለይኡ ጠባይቱ ከእ፡ ንሰባት ይጸቐጥን ኣትሒቱ ይርከብን። ከምኡ ድማ ኣብ ማሕበራዊ፡ ቁጠባዊን ባህላዊን ህይወት ከበደ ልጽዋ ኣለዎ። ኣብ ምትብባዕ/ምስፍሕፋሕ ዓሌታዊ ኣድልዎ እውን ዓቢ ተራ ይጻወት።

ዓሌትነት ኣብ ብዙሕ ጽፍሒታት/ደረጃታት እዩ ዝሰርሕ፡ ብደረጃ ወልቂ ወይ ወልቀ-ሰብ፡ ብትካላዊ ወይ ስርዓታዊ ደረጃ፡ ከምኡ ድማ ብሕብረተሰባዊ ደረጃ ይሰርሕ። ከም ወልቃዊ ኣተሓሳስባ ወይ ኣረኣዳ ድማ፡ እንተላይ ኣብ ውድባዊ ወይ ትካላዊ መዋቕሮታትን ፕሮግራማትን ክርእ ይኽእል።

ዓሌታዊነት/ዘርአዊነት

ዘርአዊነት ወይ ዓሌታዊነት፡ “ንቁጠባዊ፡ ፖለቲካዊን ማሕበራዊን ህይወት ኣብ ዘገድሱ መዳያት፡ ማሕበረሰባት ንዓሌታት/ዘርአታት ከም ናይ ብሓቂ፡ ከም በበይኑን ምዕራይነት ዘይብሉን ጌሮም ዝርድኡ ወይ ኣብ ኣእምሮኦም ዝሃንጹሉ መሰርሕ እዩ”።

ዘርአዊ ምድባት፡ ኣብ ፍልልያት፡ ፍሉያት ጠባያት፡ ከምኡ ድማ ኣብቲ ማሕበረሰብ ከተኩረሎም ዝመርጸም

ትፈልጥ ነይርካ ዶ?
ብዛዕባ ዓሌትነት ክትገብሩ ከለኹ፡ ነቶም ኣብ ማሕበረሰብ ወይ ኣብ ውሁብ ክትገብሩ ነቲ ዓብላሊ ጉጅለ ዝተሓዘኡ ዘይግቡኡ ሓለፋታት፡ ረብሓታት፡ ብልጫታት ወይ ዕድላት ኣብ ግምት ከተእትዎም ኣገዳሲ እዩ። እዚ መረዳኢታ እዚ ድማ ዝበዝሕ ግዜ “ናይ ጽዓዱ ሓለፋ” ዝብል ስያመ ይወሃቦ።

መለለዩታት/ጠባያት መሰረት ዝገበሩ እዮም። ኣብ ርእሲ እዞም ፊዚካዊ ጠባያት ወይ መልክዓት፡ መብዛሕትኡ እዞን ዘርአዊ መልክዕ ዘለዎም መለለዩ ጠባያት ናይ ሰባት ነዞም ዝስዕቡ የጠቓልሉ።

ላህጃ ወይ ኣገባብ ኣዘራርባ፡ ስም፡ ኣኩዳድናን ኣከናኸና ነብሲኹን፡ እትምገባ ፍሉይ መግቢ፡ እምነታትን ልምድታትን፡ ኣብ ትርፌ ግዜ/ዕረፍቲ እትመርጸም ወይ እተዘውትሮም ነገራት፡ መቐፍል ቦታ፡ ከምኡ ድማ ዜግነት።

ዓሌታዊ ኣድልዎ ማለት፡ ብፍላጥ ይኹን ብዘይፍላጥ፡ ኣብቲ ናይቲ ሰብ ዓሌት መሰረት ዝገበረን ኣብ ልዕሊ ወልቀ-ሰባት ይኹን ጉጅለ ተጽዕኖ ናይ ምፍጣር ሳባቢን ዘለዎን፡ ኣብ ልዕሊ ካልእት ዘይትግበር፡ ወይ ድማ ነቲ ንኹልእት ኣባላይ ማሕበረሰብ ተገሂሶ ዝቐረብ ረብሓታት ዝኸልከል ወይ ዝድርት ዝኹን ኣፈላላይ፡ ኣኪያድዳ ወይ ተግባር እዩ።

መዓልታዊ ተመኩሮታት ዓሌትነት

ኣብነታት ናይ መዓልታዊ ተመኩሮታት ዓሌትነት ነዞም ዝስዕቡ ከጠቓልሉ ይኽእሉ።

- **ዘረባ፡** ሓዲ ኣሻያጢ ምስ ኣፍሪቃዊ መቐፍል ዘለዎም ካናዳውያን ዓዲግቲ/ዓማዊል ኣብ ዝራኸቡሉ ወይ ዋጋ ዕዳጋ ኣብ ዝገበረሉ እዞን፡ ባህ ዘዮብል ዘረባ፡ ሓጺርን ገታርን ምለሽ፡ ወይ ድማ ናይ ኣሽካዕላል/ኣቃጫጭ ቃና ዘለዎ ድምጺ ይጥቀም።
- **ጠማምታ፡** ድኩሪ ግብረ-ሽብራዊ መጥቃዕቲ 9/11፡ ኣስላም ዝኹን ስድራቤታት ካናዳ ብዓይኒ ንዕቓት ይጥመታ ኣለዎ።
- **ስጉምቲታት፡** ሓዲ ናይ ቻይና መቐፍል ዘለዎ ካናዳዊ ኣብ ኣውቶብስ መንበር ሒዙ ኮፍ ኣብ ዝብለሉ እዞን፡ እቶም ኣብኡ ኮፍ ኣሎም ዝጸንሑ ተሳፊሮቲ ናብቲ ስግሩ ዝርከብ መኖብር ይግዕዙ።

1-855-626-0002
settlement.org/o2o

Funded by / Financé par

Immigration, Refugees and Citizenship Canada

Immigration, Réfugiés et Citoyenneté Canada

ጸረ-ዓሌትነት

ዓሌትነት ንሕገ መሰል ሰብ ይግህስ፡ ንሰብአዊ ክብሪ የሕሰር፡ ከምኡ ድማ ንደሞክራሲ ይብሕጉ። ዓሌትነት ንምቅላስ ተብግሶ ወይ ስጉምቲ እንተተዘይወሰደካ፡ ልኡምነትካ ምልክት ዓሌትነት ይኸውን።

ጸረ-ዓሌትነት ማለት፡ ዓሌታዊ በደል ንምቅላስን ኣብ መንጎ ጉጅለታት ንዘሎ ዘይመጣጠን ዳይናሚካዊ ስልጣን ነዚ ዘሳሊ መዋቕራትን ንምግጣምን ቅድመ-ንጡፍ ስጉምቲ ክትወስድ ክለኻ እዩ። ንመዋቕራት፡ ፖሊሲታትን መደባትን ብቐጻሊ ምግምጋም፡ ንነፍሲ-ወከፍ ሰብ ፍትሓውያንን ርትዓውያንን ምዃኖም ምርግጋጽ እዩ።

ዓሌታዊ ዘይምዃን ንበይኑ እኹል ኣይከሰን። ተጻራሪ ናይ ዓሌታዊ ዘይምዃን ጸረ-ዓሌትነት ምዃን እዩ።

ዓሌታዊ ኣድልዎ ምሕባር

እንተድኣ ሕቶታት ኣለካ ኩይት ወይ ሓገዝ ትደሊ ኩይንካ፡ ኣብዚ ዝሰዕብ ኣድራሻ ተወከስ፡-

- እንተድኣ ኣብ ዓሌት መሰረት ዝገበረ ኣድልዎ ወይ ምስርጣይ የጋጥመኒ ኣሎ ኢልካ ትሓብ ኩይንካ፡ Human Rights Tribunal of Ontario ወይ (ቤት ፍርዲ ሕገ መሰል ሰብ ኣንታርዮ) ንምርካብ ናብ ዌብሳይት tribunals.ontario.ca ብምዃድ ወይ ድማ **1-866-598-0322 ብምድዋል ተወከስ።**
- እንተድኣ ንሕገ ዝምልከት ምኽሪ ዘድልዎካ ኩይት፡ ነቲ Human Rights Legal Support Centre ዝተባህለ ወይ (ማእከል ሕገዎ ሓገዝ መሰል ሰብ) ንምርካብ ናብ ዌብሳይት hrlsc.on.ca ኣቲኻ ወይ ድማ ናብ **1-866-625-5179 ደዊልካ ተወከስ።**

- ኣብ ኣንታርዮ ንፖሊሲታትን ንመምርሒታትን ናይ ቶም ኣብ ዓሌት መሰረት ዝገበሩ ኣድልዎን ካልኣት ጉዳያት ሕገ መሰል ሰብን ዝምልከት ሓበሬታ ካብ Ontario Human Rights Commission ወይ (ልኡኽ መሰል ሰብ) ንምርካብ፡ ናብ ዌብሳይት ohrc.on.ca ኣቲኻ ተወከስ።

እንተድኣ ንስኻ ግዳይ ናይ ገበን ትኸውን ኣለኻ ኩይንካ፡-

- ናብቲ ግዳያት ኣገልግሎት ዝረኽቡሉ መሓበሪ በዚ ዌብሳይት ኣቢልካ ብጻሕ ovss.findhelp.ca
- ምስቲ ናይ ሓበሬታ ውክሳን ኣማኻሪ ንምዝርራብ፡ ኣብ Greater Toronto Area (ዓቢ ቦታ ቶሮንቶ) ናብ ዝርከቡ Victim Support Line (ንግዳይ ሓገዝ ዝህብ መስመር) ብቀጻጽሪ ቴሌፎን **1-888-579-2888** ወይ **416-314-2447** ደውል።

ንዓሌታዊን ሃይማኖታውን ጽልኢ ዝምልከት ሓበሬታ ንምሃብ፡ ኣብ ከባቢኻ ናብ ዝርከቡ ሰብ-ሰልጣን ፖሊስ ደውል።

The Canadian Charter of Rights and Freedoms (ቅዋም መሰልን ናጽነትን ካናዳ)

እዚ ቅዋም እዚ፡ ነቲ ኣብ ዓሌት፡ መበቆል ሃገር ወይ ብሄር፡ ሕብረ ቆርብት፡ ሃይማኖት፡ ጾታ፡ ዕድመ፡ ወይ ድማ ኣብ ኣእምሮኣዊ ኩነ ኣካላዊ ስንክልና መሰረት ዝገበረ ኣድሎዎ ከይገበረ ማዕረ ሓለዎን ማዕረ ረብሓን ዝብል ሕገ ዘፍቅዶ መሰላት እዩ ዝከለኸለሉ/ዝሕሉዎ። በዚ ዝሰዕብ ዌብሳይት ናብ Department of Justice (ከፍሊ ፍትሒ) ብምዃድ ብዛዕባ እዚ ቅዋም እዚ ተማሃር፡- justice.gc.ca ወይ ድማ findlink.at/constiaacts

Ontario Human Rights Code (ሕገ መሰል ሰብ ኣንታርዮ)

ኣብ ኣንታርዮ፡ ነፍሲ-ወከፍ ሰብ ኣብ ማሕበራዊ ቦታታት ናይ ዕዮ፡ ኣገልግሎታት፡ ሸቕጣት፡ መሳሊጥያታት፡ መንበሪ ኣባይቲ፡ ዉዕላት ካብ ዕሌታዊ/ዘርኣዊ ኣድልዎን ምስርጣይን ናጻ ክኸውን መሰል ኣለዎ። ከምኡ ድማ ኣብ ናይ ንግዲን ሞያን ማሕበራት ኣባል ክኸውን መሰል ኣለዎ። ዓሌት ኣብዚ ሕገ ዝተኸልከለ ባይታ ናይ ኣድልዎኩይት፡ ንዘተ ወይ ምይይጥ ብዛዕባ ዓሌትነትን ዓሌታዊ ኣድልዎን ኣገዳሲ ኣናኹን ይቐጽል ኣሎ። በዚ ዝሰዕብ ዌብሳይት ናብ Ontario Human Rights Commission (ልኡኽ መሰል ሰብ ኣንታርዮ) ብምዃድ ብዛዕባ ሕገ መሰል ሰብ ኣንታርዮ ተወሳኺ ትምህርቲ ቅሰም ohrc.on.ca

ቀንዲ ትርጉማት

ዓሌታዊ - ብተግባራቱ ኣቢሉ ወይ ካብ ተግባር ብምቐጣብ ወይ ድማ ዓሌታዊ ዝኾነ ኣተሓሳስባ ብምንጽብራቕ ንዓሌታዊ ወይ ንዘርኣዊ ፖሊሲ ዝድግፍ። ጸረ-ዓሌታዊ - ብተግባራቱ ኣቢሉ ወይ ጸረ-ዓሌታዊ/ዘርኣዊ ኣተሓሳስባ ብምንጽብራቕ ንጸረ-ዓሌታዊ ፖሊሲ ዝድግፍ። ዓሌትነት - ዓሌታዊ ኣድልዎታት/ዓሌታዊ ፍልልያት ዘምጸእን ንቡር ዝገብርን መውሰድ ናይ ዓሌታዊ ፖሊሲታትን ዓሌታዊ ኣተሓሳስባን እዩ። ጸረ-ዓሌትነት - ናብ ዓሌታዊ ፍትሒ ዘምርሕን ብጸረ-ዓሌታዊ ኣተሓሳስባታት ብጭብጠ ዝድግፍን ሓዳል ጥርፍራ ናይ ጸረ-ዓሌታዊ ፖሊሲታት።

ምንጪ፡- How to be an antiracist by IbramX. Kendi(ከመይ ኣቢልካ ጸረ-ዓሌታዊ ትኸውን ብ ኢብራምኤክስ ከንዲ)

ምንጭታት ሓበሬታ፡-

- Ontario Human Rights Commission: ohrc.on.ca/en/racial-discrimination-race-and-racism-fact-sheet
- The Canadian Charter of Rights and Freedoms: justice.gc.ca
- Human Rights Legal Support Centre: hrlsc.on.ca or 1-866-625-5179
- Federal Anti-Racism Secretariat: canada.ca/en/canadian-heritage/campaigns/federal-anti-racism-secretariat.html
- Canadian Heritage: canada.ca/en/canadian-heritage/campaigns/anti-racism-engagement/resources.html
- Anti-Racism Directorate: ontario.ca/page/anti-racism-directorate
- How to be an antiracist by Ibram X. Ken

